

rikai kapcsolatok építhetők, amelyek szimbólumként jelzik külkapcsolatainkat, történelmi hagyományainkat, külhonban elért eredményeinket, megbecsültségünket (emléktáblák, utcanevek, emlékművek) – a költségvetés támogatása minimális. Nagykövetség, főkonzulátus kulturális célokra forrással valójában nem rendelkezik, a kulturális intézetek lehetőségei pedig, kivéve egy-két nagy rendezvényt, ugyancsak behatároltak.

Összefoglalásként tudatosítandó, hogy a csatlakozás előestéjén mulasztásokkal vagyunk kénytelenek szembesülni: mindenek-

előtt a Közép-Európára, a szomszédos népekre és országokra vonatkozó külkapcsolati rendszer átfogó koncepciójának hiányával, a kulturális diplomácia jelentősége iránti nagyfokú érzelketlenséggel és azzal, hogy alapvetően kihasználatlan maradt annak a szakembergárdának a tudása, amely a rendszerváltozást a közép-európai együttműködés esélyeként is értékelte. Elsősorban az aggodalmakról, az elszalasztott lehetőségekről beszélek, és nem az eredményekről, mert úgy gondolom, a továbblépéshez mindennek újragondolására van szükség.

PORDÁNY SAROLTA

KONTINENSEK KÖZÖTTI NEMZETKÖZI FELNŐTTKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK

Évek óta idézik Otto Herz német andragógus kooperációval kapcsolatos alábbi történetét¹ a nemzetközi felnőttképzési együttműködésekkel foglalkozó szakemberek. Egyszer egy tyúk elmegy a disznóhoz és megszólítja: – Együtt kellene működnünk, hiszen nagyon sok ember szereti a sült sonkát tükrörtojással! – Remek ötlet! – mondja a disznó, azonban egy kis gondolkodás után, gyanakvóan megkérdezi: – Mi is történik akkor velem? – Ne aggódj! – mondja a tyúk, – valamelyik fél mindig vesztes az együttműködésben.

Érdeemes elgondolkodni a fenti történet tanulságán, hiszen a tíz újabb ország, köztük hazánk csatlakozása után, új helyzet teremődött az Európai Unió tagországok közötti szakmai együttműködésekben. A különböző szervezetek, intézmények most szembesülnek igazán azokkal a kérdésekkel, hogy az EU újonnan csatlakozó, vagy régi tagállamként hogyan kell sikeresen és eredményesen együttműködni? Hogyan lehet megőrizni és folytatni azokat az értékes kapcsolatokat, amelyeket a két-, vagy többoldalú együttműködésekben már évtizedek óta építettünk? A válaszadást segíthetné a korábbi jelentősebb felnőttképzési együttműködéseinkről elkészített átfogó, publikált értékelések áttekintése. Ezek hiányában azonban más országok tapasztalatainak, stratégiáinak megismeréséből kell tanulnunk.

A továbbiakban a nemzetközi felnőttképzési együttműködések területén a legjobban dokumentált német gyakorlatról írok, amelyet az 1953 óta működő Német Népfőiskolai Szövetség, majd annak 1969-ben létrehozott Nemzetközi Együttműködési Intézete – kormányzati pénzek felhasználásával – évtizedeken keresztül folytatott több mint száz országgal. Úgy érzem, érdemes magyar nyelven is közkincsé tenni a nagyon széles és sokszínű német nemzetközi együttműködési programnak az egyik ázsiai civil szervezettel, az Ázsiai és a Csendes-óceán déli területeinek Felnőttképzési Irodájával (*Asian and South Pacific Bureau of Adult Education – ASPBAE*) végzett munkájának tapasztalatait. A 25 évvel ezelőtt, 1978-ban kezdődött együttműködésnek csak a főbb tanulságait foglalom össze a *Felnőttképzés és Fejlesztés (Adult Education and Development)* című, félévente megjelenő folyóirat alapján. Ezt a rangos nemzetközi kiadványt egyébként a Német Népfőiskolai Szövetség Nemzetközi Együttműködési Intézete (IIZ/DVV) 1973 óta éppen azzal a céllal jeleníti meg, hogy a nemzetközi szakmai párbeszéd fóruma legyen,

és információcserét biztosítson az Afrikában, Ázsiában, Latin-Amerikában és Európában dolgozó felnőttképzési szakemberek között.

A forrásként használt 2003. évi 60. számú kiadvány címlapján a CONFINTEA V + 6 elnevezésű, tavaly, Bangkokban megtartott világkonferencia *Program a jövőért (Agenda for the Future)* című összefoglaló 10. témaköre szerepel: „A nemzetközi együttműködések és a szolidaritás erősítése” (*Enhancing International Cooperation and Solidarity*). A CONFINTEA V + 6 elnevezés az úgynevezett konferenciák közötti, az 1997-ben, Hamburgban tartott V. UNESCO Nemzetközi Felnőttképzési Konferencia hat évvel későbbi, értékelő rendezvényére utal. A felnőttoktatással foglalkozó szakmai cikkekben és a konferenciákon „kötelező” idézni ezeket a világeseményekhez kapcsolódó dokumentumokat, hiszen ezek tartalmazzák azt a közös szakmai gondolatiságot (rossz nyelvek szerint szakmai közhelyszótárt), amelyet mindenki ért és alkalmaz az együttműködésekben. A világtalálkozón megvitatott témakörökről ugyan jelentek meg publikációk nálunk is, de az ott elhangzottakról bővebb tájékoztatásra is szükség lett volna, hiszen a nem túl sokat mondó, ezért nemzetközi szakmai körökben egyre gyakrabban bírált *életéhszig tartó tanulás (life long learning)* szlogent tartalmazó hazai felnőttképzési, felnőttoktatási stratégiává kellene formálni.

A huszonöt éves észak – dél, IIZ/DVV – ASPBAE együttműködés (*25 Years of Cooperation: ASPBAE and IIZ/DVV*), tapasztalatainak összegzése és a további együttműködések tartalmi kialakítása érdekében partnerek konferenciát rendeztek 2003-ban, Pekingben *A Bárány éve – Nemzetközi együttműködés a felnőttkori tanulásért (The Year of the Sheep – International Cooperation for Adult Education)* címmel. Az együttműködés tanulságairól 12 cikket jelentettek meg, amelyekben a különböző résztvevők szemszögekből elemezték annak erőnyit és hiányosságait. Az elhangzott javaslatokat, valamint a tengeren túli együttműködések (*overseas development assistance, ODA*) általános tanulságait *Chris Duke* és *Heribert Hinzen* professzor foglalta össze, akik a kezdetektől aktív alakítói voltak ennek az együttműködésnek.

A szeminárium résztvevői megerősítették az *Oktatás mindenkinek* világprogram megvalósításáról készített beszámoló (*Education for All (EFA) Monitoring Report 2002*) egyik legfontosabb megállapítását, mely szerint a nemzeti oktatási programok valójában nem érik el a felnőtteket, ezért egyértelműen

¹ Otto Herz: Informationen Weiterbildung in Nordrhein-Westfalen. 3/1998.

meg kell fogalmazni a felnőtt korú tanulók részvételének fontosságát. A program nevét ezért, meglehetősen szellemesen, megtoldották egy erre utaló szóval: *Oktatás minden felnőtt számára* (*Education for All Adults, EFAA*).

A kezdetekre visszaemlékezve megállapították, hogy az együttműködésben résztvevő országok: Malajzia, Fülöp-szigetek, Banglades, Fidzsi-szigetek, Nepál, Szingapúr, Kína, Dél-Korea, Ausztrália, Új-Zéland, a hetvenes években nagyon eltérő társadalmi, gazdasági és kulturális rendszereket képviseltek, amely a partnerek eltérő attitűdjében is megjelent. Az ázsiai együttműködések számára újabb kihívás, hogy mindazok a problémák, amelyek a nemzetközi együttműködésekben új nehézségeket jelentenek, fokozottan vannak jelen ezen a nagyon megosztott, konfliktusokkal terhelt kontinensen. Ebből következően az észak-déli, de a többi nemzetközi együttműködés is az oktatás túlmutató jelentőséggel bír.

Felidéztek a résztvevők a korábbi együttműködésekben már kikristályosodott alapelveket:

- A multi-laterális kapcsolatokat kell erősíteni a túlterhelt bi- és uni-laterális kapcsolatok helyett, mégpedig olyan módon, hogy a kormányok álláspontja mellett a magánszemélyeké is megismerhető legyen;

- a felnőttképzésekben az ismeretátadásra koncentrált funkcionális módon túl az emberi alapértékek megerősítése is fontos feladat;

- tanulni kell valamennyi a különböző országokban, kontinenseken felhalmozódott „bölcsességből”;

- sokkal közvetlenebb módon kell kapcsolatba lépni a közösségekkel és a polgárokkal; meg kell tanulni értelmezni a történelmet, ahelyett, hogy körkörös megismételnénk a már elkövetett hibákat.

Természetesen több tanulmány is foglalkozik az együttműködés pénzügyi kérdéseinek áttekintésével. Az egyik szerző a nálunk is bemutatott *Farkasokkal táncoló* című film alapján a Donorokkal táncoló („*dancing with donors*”) címet adta tanulmányának. Többen is jelezték hogy az együttműködések egyik leghonyolultabb problémája a különböző célokat képviselő pénzügyi támogatások elfogadásának, vagy elutasításának mérlegelése.

Ennek az észak – dél kontinensek közötti együttműködésnek a legérdekesebb és legtanulságosabb aspektusa, hogy egy kis taglétszámú, szervezeti szempontból meglehetősen gyenge, főállású alkalmazottakkal nem rendelkező civil szervezet huszonöt éven keresztül képes volt eredményesen együttműködni egy nagy és erős civil szervezettel. Hinzen professzor visszatekintő elemzése olyan táblázatot tartalmaz, amelyből a kezdetekig visszamenően kikereshető az együttműködést vezető szakemberek neve. Mindebből kitűnik, hogy az alapítók szakmai elkötelezettsége, egymás szaktudása iránt tanúsított tisztelete és kíváncsisága erősebbnek és kitartóbb alapot bizonyult, mint a sok esetben meglévő, de önmagában nem elegendő pénzügyi és szervezeti stabilitás. A számos további hasznos és továbbgondolásra alkalmas technikai és szakmai tapasztalat beépült a bangkoki világtalálkozó, az UNESCO, valamint az ICEA, a Nemzetközi Felnőttképzési Világszervezet stratégiájába és dokumentumaiba.

Az együttműködések pénzügyi támogatásával kapcsolatosan hangzott el, de tartalmi kérdésekkel kapcsolatban is többször felidéztek a résztvevők az alábbi kínai közmondást: *Figyélj mindenkinre, tépj ki minden arra járó libából egy tollat, de teljesen ne kö-*

vesd egyiket sem. Az együttműködésről készült további, egy-egy részterületet bemutató írások is sok olyan információt tartalmaznak, amelyek minden ország civil és állami szervezetei számára hasznosak lehetnek.

SZAKMAI HÍREK

AZ V. ORSZÁGOS VASUTAS FOTÓKIÁLLÍTÁS megnyitója várhatóan júliusban, az 54. Vasutasnapon lesz. A helyszínről, illetve az elért eredményről értesítést küldünk. Díjazás: a kategóriák első három helyezettje pénzjutalomban, a kiemelkedő alkotások pedig tárgyjutalomban részesülnek. Minden elfogadott mű szerzője emléklapot kap. A kiállításra elfogadott képek a Vasúttörténeti Alapítvány tulajdonát képezik és azokat korlátlanul felhasználhatja további kiállításokon. A zsűri által el nem fogadott képeket a szerzők külön kívánságára visszaküldjük. Amennyiben a beküldő erről nem rendelkezik, úgy képeit az Alapítvány tulajdonaként másodlagos kiállításokon bemutathatja. A kiállítás vándoroltatása, további bemutatása igényelhető, de a koordinálás jogát fenntartjuk. A szerzők nevét a katalógusokon, kiállításokon és a sajtóban közzé tesszük. Az alkotók műveik beküldésével hozzájárulnak ahhoz, hogy a rendezők képeiket a kiállítással kapcsolatban publikálhassák.

Vasúttörténeti Alapítvány Kuratóriuma

Információ: NAGY JÓZSEF

Tel. 06/12-76, ill. 62/543-434 és 30/4412-652

ÉLETÜNK (ÉS A JAZZ) ... ORSZÁGOS FOTÓPÁLYÁZAT
Beküldési határidő: 2004. szeptember 7.

Nagykanizsán, a Hevesi Sándor Művelődési Központ 29. alkalommal hirdet országos fotópályázatot, melynek témája hazánk élete. Olyan felvételek küldhetők be, amelyek az országhatárokon belül készültek, s az utóbbi három évben. A képek bármilyen témát ábrázolhatnak és nincs műfajuk szerinti megkötés. Viszont a jazz zenészeket, koncerteket, együtteseket bemutató alkotások közül egyet, külön is díjaznak a rendezők.

Részvételi feltételek: Egy szerző maximum öt darab egyedi, fekete-fehér (monochrom) vagy színes papírképet adhat be. A felvételek és a nagyítások bármilyen technológiával készülhetnek. A pályaművek hosszabbik oldalala minimum 30 cm, maximum 40 cm lehet. A rövidebb oldalarányt a képkivágásnak megfelelően lehet megválasztani. A fényképeket nem kell semmilyen hordozó anyagra felerősíteni. Kaszírozott képeket nem kérnek a rendezők. A fotókat visszaküldésre alkalmas, sérüléstől óvó csomagolásban, ajánlott levélben adják fel a pályázók. Minden alkotás hátoldalán szerepeljen – a nevezési lappal egyetemben – a szerző neve, a postacíme, a mű címe és a nevezési lap szerinti sorszáma is. A nevezési lap kitöltése kötelező, igényelni ugyanarról a címről lehet, ahová a képeket kell beküldeni. A kiállítás időpontja: 2004. október 8-tól 30-ig.

Beküldési cím: Hevesi Sándor Művelődési Központ, 8800 Nagykanizsa, Széchenyi tér 5-9.

További információk és nevezési lap a hsmk.nk@chello.hu címről kérhető. (A fotópályázat a Magyar Fotóművészeti Alkotócsoporthoz Országos Szövetsége által minősített rendezvény, ezért az ezen való szereplés pontszerző, s beleszámít. Az év fotográfusa cím elnyerésébe, illetve a fotóművészeti diploma igénylésének feltételébe.)